

מסורת הש"ס

(א) [ע"ז ב:ג, ט] [במ"ג א:] מלכי יון, (א) מדות פ"ב מ"ג, (ד) ג"ז שם מ"ד, (ה) מדות פ"ב מ"ג לקמן לא [נכנסים ה' ט: ו] [מדות מ"ג, (ח) מדות פ"ב מ"ה, (ט) שם פ"ב מ"ה, (י) ג"ר] סדר המשנה ושלמה אמה ועין כ"מ פ"ו מהל' בית המדרש הלכה ו, [ג] שם פ"ב משנה ו, [ד] וזכתי נה; (ח) במ"ג: מלכי יון, [ג] [ג] [ג]; (ט) ע"י פ"י ד"ה א,

גליון הש"ס

גמ' את בני ר"י היא ע"י לקמן ל ע"ב חו"ט ד"ה ר"י:

הגהות הב"ח

(א) גמ' לשכת העלם כ"ל וז"ל ד"ר נמקח: (ב) שם זכר המשנה וזכתי וזכתי: (ג) ר"ש"י מ"ה ששקלו קמני מיתה כלשכת: (ד) ד"ה מלך וכו' נמסכת מדות וא"כ היא דסתמי כ"ל מ"ה וז"ל ד"ה נמקח וה"ל: (ה) ד"ה לפנים ממנו סורג, סורג היה: (ו) ד"ה וכו' מנעלות של חצי חצי אמה:

תוס' הישנים

חוץ מכותב מורח: (א) ע"י למנוע שאח"כ היה גבוה יותר מלפניה אמה אבל ארבעים אמה שיש גבוה שהיה לנפות שיש גבה אמה קרקע שהיא אמות ואח"כ כולל היה גבוה ארבעים אמה שכולל היה רק וגובה הפתח כי אמה מן הארבעים, מנאל לא היה גבוה [מאלף] שם אמות יותר ממנאל כולל שער מורח שגובהו היה אמה כמו כן, מנאל מ"ד היה גלה היה הכותל מ"ד גבוה מעל שער של עורת שיש ר' אמות, שם כן אין יוכל לראות פתחו של היכל מעל כולל מורח דרך שער עורת נשים, מנאל שאלף] היה כולל מורח זה היה כולל המורח א"ע"פ שגיבורה ק' אמה (הפתח שעל הכותל והכותל ששעל הפתח המורח, כיון שגובהו כ"ב אמה) אמה נשאר מן הפתח חצי אמה שלא יכסוה המעלות ויכול לראות מתוכו פתח ההיכל, אלא כיון שהיה כי כותל המורח יעקב אומר מילה היתה שם וגובהה אמה ודוכן שער עליה וכו' ג' מעלות של חצי חצי אמה, ומנאל ע"י פירוש רבינו שלמה מפ' (עלמון) [במ"ג] קשה היה מנאל אמה כר"י אלעזר בן יעקב, ומה הוכחה היא זו, דילמא מנאל אמה אמה היא דלית ליה לקמן פרק היזקין לו, [ג] דלמיה מנאל כשפון קאי וכוותיה מיתוקמא שפיר.

שבעת ימים פרק ראשון יומא

מ.ז.

עין משפט
נר מצוה

ע"א א ב מ"י פ"ה מהל' בית המדרש ה' ו: ע"ב ג מ"י פ"ו הלכה ה: ע"ג ד מ"י פ"ה הל' ג והלכה ה: ע"ד ה ו שם הלכה ג: ע"ה ז שם פ"ו הל' ב: ע"ז ח שם הלכה ב: ע"ז ט שם פ"ה הל' י: ע"ח י שם פ"ו הלכה ד: ע"ט כ שם הלכה ג:

לעזי רש"י

לטי"ש פסיס. פרוכ"ג [פרוד"ג א]. סבכה, סורג.

רבינו הנאל

דרומית מזרחית היא היתה לשכת עושי לחם הפנים. הנה לשכת טלה קורבן מקצוע מערבית דרומית היא עומדת, וא"כ שנה התנא של תמיד כי היא במקצוע צפוני מערבית, ומשניין מאן תנא מדות ר' אליעזר בן יעקב כלומר חולק עליו על הגמרא שנה התמיד. דתנן עורת הנשים היתה אורך קלי"ה על רוחב קלי"ה וארבע לשכות היו בארבע מקצועותיה כו' עד מערבית דרומית, א"כ אליעזר בן יעקב שכתבי מה היתה משמשת. הכי נמי מסתברא דתנא דמדות ר' אליעזר בן יעקב היא, דתנן כל הכתלין שחיי במקדש היו גבוהין חוץ מכותל מורח שהוא נגזר שכתוב השרוף הפרה עומד בהר המשתה ומתכוין ורואה פתחו של היכל בשעת הזאת היום, ותנן כל הפתחים שהיו שם גובהן כ"ב אמה, ורחבן היה אמה, ותנן לפנים היינו החיל כ"ב, ומצאנו י"ב מעלות כל מעלה רומה חצי אמה, ומעורת הנשים עורת ישראל ט"ו מעלות, ובין האולם להיכל י"ב מעלות. ומצאו אמה וחצי, ולדברי זה התנא אינו צריך להנמיך הכותל המורח א"ע"פ שגיבורה ק' אמה (הפתח שעל הכותל והכותל ששעל הפתח המורח, כיון שגובהו כ"ב אמה) אמה נשאר מן הפתח חצי אמה שלא יכסוה המעלות ויכול לראות מתוכו פתח ההיכל, אלא כיון שהיה כי כותל המורח יעקב אומר מילה היתה שם וגובהה אמה ודוכן שער עליה וכו' ג' מעלות של חצי חצי אמה, ומנאל ע"י פירוש רבינו שלמה מפ' (עלמון) [במ"ג] קשה היה מנאל אמה כר"י אלעזר בן יעקב, ומה הוכחה היא זו, דילמא מנאל אמה אמה היא דלית ליה לקמן פרק היזקין לו, [ג] דלמיה מנאל כשפון קאי וכוותיה מיתוקמא שפיר.

ששקלוס מלכי עובדי כוכבים. שהקטירו עליה לעזות כוכבים במקדש. קמני (א) כלשכת העלמים שהיא צפונית דרומית: מאן טמא מדות. הא דמנמיין דמסכת מדות (י) היא: ר"א בן יעקב היא. דקתמיה דמנמיין דמדות קיימי כותמיה: היפה אורך. מן המורה למעבר על רוחם מן האפון לדרום: ומשלתן סתא הדוד.

דכתיב (במדבר ו) ונתן על האש אשר תחת זבח השלמים: לשכת המזרחית. מפרש בפירקין דלקמן (ג) ששם המזרחית עובדין בשמיני לטהרתן כשזאין להכניס ידיהן לנפשות אע"פ שטעל מצערב: אמר ר"א בן יעקב שכתבי נוי. מכלל דרישא ר"א בן יעקב קאמר לה: ה"נ מסתברא. דקתמא דמדות ר"א קאמר לה: דתנן כל הכתלים וכו'. ולא מצינו מוקמת לה אלא כר"א בן יעקב: כל הכתלים שסיו שם. בכל בניני הר הבית היו גבוהין הרבה מאל עד שהיו כל פתחים שבהן גבוהין כ' אמה לצד המה של פתחים הרבה מהל: חוץ מפותל מורח. הוא התחתון לרגלי הר הבית שזו נכנסין לחיל שלפני עזרת נשים ומן החיל נכנסין לעזרת נשים ומעורת נשים לעזרה הגדולה: שפתן השורף אס הפרה עומד צד המשנה. הוא הר הזיתים אשר על פני ירושלים מקדס ופני הכהן למעבר: ומסוין ורואה. מעל גובה ראש הכותל דרך השערים שלפנים הימנו פתחו של היכל כשהוא מזה צדס דכתיב (במדבר ט) והזה אל נוכח פני אהל מועד וגו' ואס היתה הכותל גבוה אע"פ שהשערים מכוונים זה כנגד זה שער הר הבית כנגד שער עזרת נשים ושער עזרת נשים כנגד שער העזרה הגדולה ושער העזרה כנגד פתח ההיכל לא היה יכול לראות את פתח ההיכל דרך פתחים לפי שההר הולך ומגביל ועולה עד שקרקע פתח ההיכל גבוה כ' אמות יותר מקרקעי רגלי הר הבית ומנאלת אסקופת ההיכל גבוהה ממנאלת פתח הר הבית ולא יוכל לראות חלל פתח היכל דרך אותו פתח: וטען כל הפתחים וכו' פיתחא תתאה מעלות אלא לר' אליעזר בן יעקב: גבוהין עשרים אמה. כיון דגבוהין עשרים אמה לא משכחא שנסתם צפוניות אותה דכתיב (וי) היא: ר"א בן יעקב דקתמיה דמנמיין דמדות קיימי כותמיה: היפה אורך. מן המורה למעבר על רוחם מן האפון לדרום: ומשלתן סתא הדוד.

דרומית מזרחית היא היתה לשכת לחם הפנים. לקמן (ד) פ"ד דלעיל צפונית דמנמיין מוכח דהיא היתה צפון מזרחית לפניה דקא חשיב מלשכת עלאים שהיתה צפון מערבית לפניה עד לשכת לחם הפנים ד' לשכות וכו' מקפת דרך ימין ומנאלת לשכת לחם הפנים צפונית מזרחית ומשני לה וקשא"ל לן לפרוק נמי דלעיל קאמר דשאר שתי לשכותיה היו לשכת החתמות ולשכת בית המוקד והכל קאמר שזלחת גזון בית חשמונאי כו' וזלחת יורדין לבית הטבילה י"ל טובא איכא לשכות וימני כלים שמשמין שנים ושלשה דברים: ה"א איכא פלגא דאמתא. הא ללא משני שהיכל היה לו אסקופה למטה צפתו שהיתה גבוה חצי אמה דקיס ליה שלא היה כן ואח"כ שהיה לו היה לשאר השערים כמו כן וא"כ אכתי איכא פלגא דאמתא דמנמיין פתחא צפוני: ה"ב מני ר' יהודה דאמר מובה ממוצע וכו'. ואיכסי ליה פיתחא צפוניתו של המנזח העומד צפוני ומפסיקו והכל נמי הוה מני למימר ר"ש היא דלמור צפוק אחיהו מוקמן (וזכרם דף נג.) כוליה מנזח צפון קאי למנזח והכנס מנסיין צפוני הפתח דלף על פי שהכנס יורד ומשפע ללד הדרום המדקדק

שם היו גבוהין חוץ מכותל מזרחי שהכהן השורף את הפרה עומד בהר המשתה (א) ומכוון ורואה כנגד פתחו של היכל בשעת הזאת היום (ב) ותנן יכל הפתחים שהיו שם גובהן עשרים אמה ורחבן עשר אמות (ג) ותנן לפנים ממנו סורג (ד) ותנן לפנים ממנו עשר אמות וישתים עשרה מעלות היו שם רום מעלה חצי אמה ושילחה חצי אמה (ה) מעלות עולות מתוכה היורדות מעורת ישראל לעזרת נשים רום מעלה חצי אמה ושילחה חצי אמה (ו) ותנן בין האולם למזבח כ"ב אמה וישתים עשרה מעלות היו שם רום מעלה חצי אמה ושילחה חצי אמה (ז) ותנן ר"א בן יעקב אומר במעלה היתה שם וגובה אמה ודוכן נתון עליה וכו' שלש מעלות של חצי חצי אמה אי אמרת בשלמא ר"א בן יעקב היא היינו דאיכסי ליה פיתחא אלא אי אמרת רבנן הא איכא פלגא דאמתא דמתחזי ליה פיתחא בגוויה אלא לאו שמע מינה רבי אליעזר בן יעקב היא רב אדא בר אבהו אמר (ח) הא מעני רבי יהודה היא (ט) דתניא רבי יהודה אומר המזבח ממוצע ועומד באמצע עזרה ושלשים עזרה והשנים אמות היו לו עשר

שנמצא גובה המעלות והדוכן כ"ב אמה, ונתכסה הפתח כולו, לפיכך הוצרכו לעשות כותל נגזר. אב רב אדא לאוקמה למידות לרבי יהודה, דתני מובה ממוצע ועומד באמצע עזרה מכוון כנגד היכל וכו'.